

DELA VSKA

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Ishaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefronktrana pisma se ne sprejemojo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrta leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglas po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo jugoslovanske tiskarne, Ko porlačni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naša božična misel.

Bil sem nekoč v velikem mestu v sijajni judovski sinagogi. Rabini so krasno peli božjo postavo, mešani zbor je odgovarjal s kora ob spremljavi orgel, pri katerih je sedel gotovo velik mojster. Bilo je res k Bogu povzdigujoče razpoloženje. Bogati in ugledni gospodje, bančni ravnatelji, veliki podjetniki, trgovci v cilindrih so spoštljivo spremljali rabine, prenašajoče božjo postavo, katero so navzoči poljubovali. V klopi je sedel mlad fantek, bistrih, mehkih, neskončno lepih oči, ki je napeto poslušal. Poznalo se mu je, kako srka vase besede svetega pisma in časih se je zaiskril v njegovih očeh ogenj navdušenja in nevolje ob enem. Zdelo se mi je, da bo zdajci skočil pokonci. Bil je prekrasen judovski deček...

Spomnil sem se na Jezusa Kristusa. Bilo je pred skoro 2000 leti. Enak prizor: pismouki, judovski veljaki, ljudstvo, slovesno petje. Jezus sredi drugih dečkov poslušal božjo besedo. Mogočno donijo v slovesnem napevu zapovedi o ljubezni do bližnjega, o usmiljenju do revežev, o pravični mezdilavcu, o dobrih delih, ki so več vredna od žgalnih darov, o Bogu, ki terja od nas pravičnost in bratovsko ljubezen, samo zunanje češčenje pa obsoja kot licemerstvo in laž. Mali Jezus razume glas svojega Očeta in ko doraste, sam stopi naзвиšeno mesto, odkoder se poje in razlaga postava. In zdaj se razlega po sinagogi glas samega sinu Božjega, kako je postavo treba izpolnjevati, kako je Bogu mrzko samo pregibanje ustnic, če molitev ne pride iz srca, kako se Bog prav časti v dejanjih ljubezni, kako se Bogu mora žrtvovati celo življenje v službi bližnjega, da bo prišlo njegovo kraljestvo na zemljo. To je glas dober, mil, a obenem resen, ki kliče človeka in ne pozna polovičarstva. In učeni, bogati, v svoje zemeljske posele popolnoma pogreznjeni prvaki ljudstva ga ne razumejo, ga občutijo kot pretres vsega obstoječega, kot ostro disonanco v komodno sobotno razpoloženje, kot nevarno prenapetost in izpodkopavanje njihove veljave. Boljše je, če vse ostane, kakor je, a rabija nazareškega se je treba na kakšen način iznebiti.

Te dni obhajamo rojstvo našega Gospoda, s katerim je prišla blaga vest krščanstva na zemljo. Krščanstvo je izpolnitev božje postave, nauk dejanjske ljubezni, po kateri se človek odreši in postane zopet pravi otrok Božji. Krščanstvo je odrešenje vsega človeštva, cele družbe, ki se mora vsa prešiniti Kristusovega duha, živeti po njegovih zapovedih, ne pa po zakonih sebičnosti, premoči bogatih, zatiranja večine, po zakonih sile in materije. On nam je razodel Boga, ki je Oče vseh, ki mrzi zlo, ki hoče na zemlji vlado dobrega. Kakor svojčas svoje sodobnike, kliče neprestano vse človeštvo, vsako dobo, vsakega posameznika, tako tudi nas k zvestemu, strogemu in brezkompromisnemu izpolnjevanju božje volje. V tem je rešitev, odrešenje, sreča sveta; preziranje božjih postav pa ima za neizogibno posledico pogubo. Pred tem vprašanjem stoji danes tudi naša sodobna družba. Ali življenje v Kristusu, izpolnjevanje zapovedi ljubezni do bližnjega in vsestranske pravičnosti — ali pa propadanje in končni propad. Krščanski nauk je zelo preprost kakor je preprosta resnica.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Na volitve delavskih obratnih zaupnikov!

Tovariši, tovarišice! Smo tik pred časom, ko se imajo po zakonu vršiti volitve delavskih zaupnikov in nameščenskih obratnih zaupnikov. V bližnjih dneh bomo zopet odločali, kateri naši tovariši bodo v prihodnjem letu nasproti našim delodajalcem zastopali naše interese. Mesec januar bo za vse zavedne tovariše in tovarišice, mesec dela in agitacije za zmago naših kandidatov, naših list.

Kandidatne liste Jugoslovanske strokovne zveze, krščanskih socialistov morajo biti postavljene v vseh podjetjih, obratih in delavnicah. Dolžnost vsake strokovne zveze oziroma skupine je, da v vsem svojem okolišju, v vseh tovarnah, ki spadajo pod njeno področje, postavi liste in izvede volitve. V tekočem letu poslušajoči zaupniki naj store svojo dolžnost. Vsak tovariš in tovarišica, ki vež za kaj gre, bodi na mestu!

Smo v času, ko čutimo, da je treba vzdržati. Združena moč kapitalistov dejansko diktira delavstvu njegove delovne pogoje. V tovarni, obratu hoče biti podjetnik vsemogočen in edini gospodar. Zato ne trpi nikogar, ki bi poleg njega tudi še imel kako besedo, ki bi odločal. Naši tovariši obratni zaupniki so tem magnetom trn v peti. Zato skušajo z vsemi tudi protizakonitimi sredstvi jih onemogočiti. Več tovarišev je moralo v preteklem letu prav radi tega na ceste in poiskati službo drugod. Kapitalisti delajo tudi z vsemi silami na to, da se obratni zaupniki sploh odpravijo. Mi pa

odločno hočemo, da bo imelo v podjetju tudi delavstvo pravico besede in odločanja, hočemo streti absolutno gospodstvo kapitalistov. In prav naši tovariši obratni zaupniki so poleg bojne strokovne organizacije tisti organi, po katerih mora delavstvo to izvršiti.

Tovariši, zavedajmo se, da nam je najbolj krvavo potrebno, da se uveljavimo z vsemi svojimi zahtevami predvsem v vsaki tovarni in obratu. To bo trden temelj in prvi korak na poti k zmagi delovnega ljudstva. Ta temelj pa si bomo poslavili z izvolitvijo naših tovarišev in tovarišic, ki jih preveva duh razredne zavesti in organizacijske borbenosti, ki so s svojim prepričanim delom v strokovni organizaciji kot funkcionarji ali kot obratni zaupniki dokazali, da so vsestransko spretni, a obenem odločni in nezlomljivi borci naših interesov, da so krščanski socialisti! Naši tovariši obratni zaupniki bodo v zvezi z našo bojno strokovno organizacijo obrambni zid proti ofenzivam kapitalistov na naše pridobitve in močna in strumna strokovna organizacija bo šla zmagovito pot od pridobitve do pridobitve.

Zavedni tovariš in tovarišica, pokazimo, da smo močni, vredni zmage delovnega ljudstva in idej krščanskega socializma!

Zatorej neumorno na delo za zmago tovarišev kandidatov Jugoslovanske strokovne zveze — krščanskih socialistov!

Politični pregled.

Vladna kriza?

V Belgradu še vedno niso na jasnem, ali pride do vladne krize ali ne. Pred tremi tedni smo označili v Del. Pravici, da vsa znamenja kažejo, da hodi Davidovič, šef demokratske stranke, svoja pota in prav smo zadeli. Sedaj je stavil Davidovič te-le zahteve: 1. Vsi častniki morajo zapustiti politično upravna mesta (Skoplje, Zagreb, veliki župani so generali). 2. Ne sme se kakorkoli okrniti delovanja in pravice samouprav (Zagreb!). 3. Še pred proračunom se mora sprejeti zakon o agrarni reformi in zakon proti korupciji.

Če tega ne doseže, pravi, da gre z opozicijo. Vendar ni verjetno, da bi mu sledili vsi poslanci, zlasti ne oni okoli dr. Marinkoviča. Če pa vendar pride do vladne krize, bomo dobili dva bloka. Prvi: radikali, Jugoslovanski klub, muslimani in dr. Marinkovičeva struja, drugi pa: radičevci, samostojni demokrati, zemljoradniki, slovenski kmetijci (Pucelj) in Davidovičevi demokrati. Delavci nimamo pričakovati niti v radikalni niti v radičevski grupi kakih posebnih dobrin. Miselnost teh ljudi ni delavstvu naklonjena, ker ne poznajo delavskih težav, potreb, ne naših želja in zahtev. Le toliko, kolikor si bomo naravnost izsilili, bomo dobili. Dokler pa bo obznana v veljavi, tako dolgo bo jugoslovanski proletarijat imel v politiki vezane roke. A vse to naj nas ne plaši in ovira, da se ne bi zavedali svojih političnih pravic, svoje moči in se pripravljali na osvobodjenje celotnega jugoslovanskega proletarijata.

Po svetu.

Avstrija. Po večletnem sodelovanju krščanskih socialcev in velenemcev v vladi je zadnji čas prinesel v to meščansko koalicijsko precejšno napetost, ki obeta preorientacijo avstrijskih krščanskih socialcev. Skupno delo s socialisti ne bo v škodo niti republikli niti krščansko so-

cialni stranki. Socialisti so dobro voljo pokazali s tem, da so pri zadnji volitvi predsednika republike omogočili izvolitev kandidata kršč. socialcev Viljema Miklusa s tem, da so oddali prazne glasovnice, dočim so vladni zavezniki uporabili volili svojega kandidata.

Romunija. Znano je dejstvo, da je Romunija še bolj balkanska kot njeni južni in južnozpadni sosede. Kdor tam volitve vodi, tudi sigurno zmaga. Pokojnemu Bratianuju se je dogodilo, da jih je vodil in dobil skoro vse mandate in da se je v opoziciji ob volitvah rešil komaj sam in še par tovarišev »spravil pod streho«. Maniu, ki je v opoziciji imel le neznatno število poslancev, je pri volitvah prejšnjega nedelja osvojil skoro 90 odstotkov vseh mandatov.

Češkoslovaška. Tudi tu so bile volitve. Značilen znak je bil velik poraz skrajne levice in precejšnja izguba glasov ljudskih strank na korist razne vrste socialistov. Menda so politične razmere na Češkem, v Avstriji in pri nas precej slične in morejo odgovorni še pravi čas spoznati tok in duh ljudskih gibanj. Da bi spoznali na Češkem in pri nas!

Nemčija. Duh sprave in gospodarske obnove vodi nemško politiko v zadnjih letih, pa naj je pri vodstvu države desnica ali levica. Po zadnjih volitvah je desničarsko vlado zamenjala socialistična, ki jo podpira med drugim tudi centrum. V centru je nastopila vsled nauka zadnjih volitev in vsled političnega preokreta sprememba v vodstvu. Bivši kancler dr. Marx je odložil predsedniško funkcijo v stranki. Za njegovega naslednika je strankin zbor poveril dr. Kaasa. V Nemčiji skušajo obnoviti zvezo socialistov s centrom, kakor je že svoj čas obstajala pod dr. Wirthom in Marxom.

Italija. Mussolini potrpežljivo čaka ugodnega trenutka za svojo akcijo. Kar je imel pokazati v normalnih odnošajih, je dovršeno. S ciničnim izzivanjem bi rad pospešil konflikt, ki se ga sosedje

še izogibajo. Slovence trpinči z nezmanjšano vztrajnostjo in hudobijo. Poleg številnih drugih inteligentov je dal prejšnji teden aretirati odličnega kulturnega delavca na Primorskem dr. Janka Kralja, ki bo odveden na samotno otočje v petletno konfinacijo zato, ker je dober Slovenec, veren katolik in vnet krščanski socialist.

Kristus včerai in danes.

Prišel je ono lepo betlehemsko moč med nas in živi med nami. To je misterij krščanstva, to je moč krščanstva.

Judje so ga pričakovali kot mogočnega kneza in kralja. Na čelu vojske bo vkorakal v Jeruzalem in osvobodil Izrael. Pa se je pojavil brezdomovinski in brezočetovski popotnik, ki je učil revne in bogate enak nauk, ki je delil revnim in bogatim enako ljubezen. Učil je, kot do tedaj nihče, delal čudeže, kot jih pred njim in za njim ni nihče. Vendar Judje so ga odklonili, ker so imeli o njem svojo sliko, ki ji niso našli odraza v Mesiju. Božje misli niso naše, in božja poča niso naša, pač pa naj postanejo naše misli božje, naša poča božja! Tedaj bomo tudi mi srečali Kristusa.

Moderni svet je poln hrepenenja po Bogu. Spričo modernega mehanizma duha, spričo znanosti iz znanosti in spričo življenja zavoljo življenja, postaja duša domotožna po Bogu. Moderna družba ne odklanja Boga. Vendar hoče Boga po svoji podobi, hoče Kristusa po svojem okusu, hoče Cerkev po svoji želji. Pred vsakim novim pojavom vidi rešitev tega hrepenenja po Bogu: v pojavih skrivnih kultov spiritizma, v teosofiji, v brezverskem socializmu, v blodnem spolnem uživanju. Tam iščejo in skušajo utešiti to hrepenenje duše, pa ni utešitve brez Kristusa, ki nam je rojen, ki je in živi med nami v podobi slabši od človeka, ker božji načrti niso človeški, človeški pa morajo postati božji! Tedaj bomo tudi mi srečali Kristusa — v svojih čistih dušah.

Zakaj? Mi verujemo v učlovečenega Boga — v Jezusa Kristusa, ki živi in deluje z nami. Zato je prišel med nas, da smo mi v Njem vse in eno. Spoznati ga moramo in mu dati časten prostor v naših dušah, v naši družbi, ki hoče se imenovati krščansko, pa ne živi tako, v naši literaturi, v gledališču, v kinu, povsod Kristusa.

Kristus je prvi in najuspešnejši graditelj nove družbe. K.

Radikalizem.

»Radikalizem je znamenje nezrelosti.« Je mnogo resnice v teh besedah. Pa nam je vendar bolj ljub radikalizem, ki je nezrel, ki pa upa vzgojiti zdrav, zrele sad, kot pa prezrel sad, ki nosi v sebi že kal razpadanja in gnilobe. Zato imamo raje radikalizem, ki se kaže v klanju mladih sil, ki raste in zori ter obeta ustvariti nove oblike družabnega življenja, ki stremi oblikovati novega človeka.

Vsako življenje je deležno večnosti že v svojem teženju po pravici, resnici in lepoti. Vsaka borba za pravične družabne oblike, vsak upor proti gospodarskemu in denarnemu suženjstvu, vsak protest proletarijata dobiva posvečeno upravičenost in zmisel iz pravičnosti, ki je hčerka večnega Boga. Ravno razžalitev te večnostne sile podeljuje življenski borbi njeno resnost...

»Križ« št. 8-9, 1928.

Ali agitiraš vedno in povsod za našo »Delavsko Pravico«?

Jugoslovanska strokovna zveza.

Tečaj JSZ v Ljubljani.

2. januarja: Delavsko gibanje. — France Terseglav, urednik »Slovenca«.
3. januarja: JSZ, njen namen in cilji ter sredstva. — France Žužek, urednik Borze dela.
4. januarja: Zgodovina JSZ. — Jože Goslinčar, urednik Zadrugne zveze.
5. januarja: Ustroj JSZ. — Vilko Pitako, tajnik JSZ.
7. januarja: Ustroj JSZ. — Vilko Pitako.
8. januarja: Zakon o zaščiti delavstva. — Peter Lombardo, tajnik JSZ.
9. januarja: Delavska zbornica. — Fr. Žužek.
10. januarja: Borza dela. Inspekcija dela. — France Žužek.
11. januarja: Obratni zaupniki in njih naloge. — Vilko Pitako.
12. januarja: Kolektivne delovne pogodbe. — Vilko Pitako.
14. januarja: Zakon o zavarovanju delavcev. Bolniško in nezgodno zavarovanje. — OUZD. — Ivo Lah, urednik OUZD.
15. januarja: Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt. — Brezposelno zavarovanje. — Pokojninsko zavarovanje nameštencev. — Anton Marinček, urednik Del. zbornice.
16. januarja: Delavska zaščitna ter socialna zakonodaja, njeni nasprotniki in država. — * * *
17. januarja: Delavstvo, njega položaj, občine in oblasne samouprave. — Joža Langus, magistratni uradnik v Ljubljani.
18. januarja: Internacionala. — Krščanske strokovne organizacije v drugih državah. — Vilko Pitako.
19. januarja: Delavski pokret in združništvo. — Joža Slak, revizor Zadrugne zveze.
21. januarja: Delavska mladina in strokovna organizacija. — Srečko Žumer, strojni stavec.

Tečaj se bo vršil v prostorih JSZ v palači Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22. I. nadst. Prvo predavanje bo v sredo 2. januarja 1929 ob pol osmih zvečer.

Železničarski vestnik

K božičnim praznikom! Praznik rojstva Gospodovega je pred durmi! Marsikateri železničar-družinski oče gleda z obupom v bližnjo bodočnost, v duhu pa gleda v preteklost, na življenje v minulih letih. Prejšnja leta je bilo slabo, a upal je vedno, da bo v bodoče boljše! A bridko razočaranje! Stopi na trg, na ulico! Izložbe raznovrstnega blaga, lispov itd. so bogato razsvetljene, mimogredoči so večinoma oviti v drage kožuhe. Kakor v sanjah; Čemu vse to? Čemu to bogastvo? Morda zato, da naj delavec oče številne družine samo gleda? Mar za to, da se mu živahneje vzbujajo misli na prejšnja leta, ko si je tudi on delavec lahko omislil za božične praznike kaj boljšega? Kruta prevara! Otroci, nepojmujoči težko življenja, boja dobrih in slabih staršev, ga obkolijo in obsipljejo z vprašanji: »Ata, kaj nam bo Jezusček prinesel, kaj dobimo za božič?« Sosedovi dobijo toplo obleko, igračke, sladkarje in drugo. Kaj naj poreče skrben in ljubeči oče-delavec svojim otrokom na to vprašanje? Da, ta vprašanja ga tirajo v obup! Saj niti božičnega drevesa ni kot druga leta! Torej tudi nedolžno otrokovo srečo mora čutiti v nežni mladosti vso grenkost delavčevega življenja.

Tako govore dejstva! Nastane vprašanje, kako dolgo bo to vse trajalo? Reči, kako dolgo, ne moremo odgovoriti, ker nam odgovor dolgujejo železničarji sami. Toda ne samo železničarji! Tudi vse ostalo delavstvo brez razlike, ki z nami železničarji vred hodi trnjevo pot življenja.

Namesto odgovora vzemimo zgled Gospoda, čigar praznik rojstva obhajamo. Iz ljubezni do človeštva se je rodil, iz ljubezni trpel in slednjič umrl na križu! Vprašamo! Ali ima železničar še kaj ljubezni do svojega bližnjega, do svojega trpečega sotovariša? V veliki meri ne! Dragi tovariši, ravno to je tista kal iz katere prihaja vse današnje zlo. Ljubezen in medsebojno spoštovanje naj vzklije med nami in z ljubeznijo za ljubezen se strnimo skupaj v eno fronto in naš boj bo gotovo uspešen.

S to mislijo Vam letos želimo vesele in srečne božične praznike ter želimo,

da bo prihodnje leto naš boj uspešnejši! Zato pa treba, da se organizira vsak železničar in tako bomo tudi mi zatirani doživeli »Prerorjenje«.

Kredit za delavstvo. Česar smo se najbolj bali, je prišlo! Ze v prvi polovici letošnjega leta smo v »Del. Pravici« poročali, da je proračun oziroma kredit za delavske mezde premajhen, za približno eno četrtno, to je, da je manjkalo kredita za cele tri mesece. Premotivši to stanje, je Prometna zveza takoj podvzela potrebne korake, da se ti manjkajoči krediti nadoknadijo. Posrečilo se nam je z našimi intervencijami, da se je dobil nadgradni kredit, toda žal bog — v premajhni višini. Radi tega je Prometna Zveza vložila ponovno vlogo, da se tudi še manjkajoči krediti odobrijo.

Pavziranje delavstva. Vsled premajhnih kreditov za delavske mezde se je določilo, da bo delavstvo po letošnjem božiču delalo zopet samo 4 dni na teden in to do 1. aprila 1929. S to odločbo se bo analogno tudi zmanjšal zaslužek za eno tretino. Ta vest je delavstvo močno razburila in lahko rečemo, tudi po pravici. V zimskem času, ko se gospodarske in življenjske potrebe povečajo vsled zime, se nasprotno zaslužek zmanjša. Treba kuriva, toplih oblek, obutve itd. Na nadomestni zaslužek ni misliti, ker ga ni dobiti. Delavec, ki je v normalnem delovnem času s kopico otrok zaslužil 800 Din, bo sedaj dobil le okrog 534 dinarjev, in v mnogih slučajih še manj. Gospodje, ki odločate o delavskih kreditih ne vidite delavske bede, ne smililo se vam lačni in bosí otroci? Zakaj tirate delavstvo v obup? Saj žrtvujemo vse svoje življenjske sile, svoje zdravje, svoj um v dobrobit uprave; več ne moremo dati. Kot narado pa prejemo glad in naravnost beraško življenje. Dajte nam vsaj več drobtin od vaše polne mize, ako nam večjega kosa kruha ne daste!

Zasebni nameštenci.

Ljubljana. Dne 8. januarja 1929 ob 8. zvečer se bo vršil v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze na Miklošičevi cesti redni občni zbor strokovne skupine privatnih in trgovskih nameštencev JSZ v Ljubljani. — Dnevni red: 1. poročilo predsednika, tajnika, blagajnika. 2. Volutev novega odbora. 3. Slučajnosti. — Odbor.

Viničarski vestnik

Ormož. Dne 16. decembra t. l. se je vršil v katoliškem domu strokovni sestanek viničarjev skupin Hum in Litmerk. Bila je lepa udeležba viničarjev iz vseh krajev ormoške fare. Govoril je tov. P. Rozman. Vsi so odobravalj veliko delo, ki ga vrši »Strokovna zveza viničarjev« v korist viničarskega stanu, kakor so z istim zadovoljstvom vsi vzeli na znanje načrt, ki si ga osvaja naša organizacija v bodoče.

Svetinje. Popoldne 16. dec. t. l. je imela SZV, skupina Svetinje, svoj redni občni zbor. Poročilo odbora se je odobrilo. Izvolil se je odbor pod predstvom tov. Jurinec Matjaža. Centralo je zastopal tov. P. Rozman. Ta občni zbor je bil eden najlepših kar jih je kdaj bilo pri naši skupini, dočim je ravno ta skupina ena od najstarejših po svojem obstoju. Najlepše je iz tega razvidno kaj zmora trdna, stanovska zavest in žilavost dobrih, organizacij zvestih voditeljev. Živel vsi prvoboritelji naše skupščine.

Radi 25 dinarjev izpod strehe. Kako naravnost suženjsko postopajo ponekod z viničarji, naj navedemo ta-le slučaj: Sin Pavla Eferl, viničarja v Morju št. 19. p. Račje-Fram, si je izposodil od svoje gospodarice 25 Din, da si kupi gnojne vile. Gospodarica je še tisti dan zahtevala od njegovega očeta povračilo posojenega denarja. Pavel Eferl pa tega ni mogel storiti, pač pa je prosil, naj gospa odlegne to ob koncu meseca od fantove plače. Nič ni pomagalo. Viničarju se je odpovedala služba in bi se moral že do 20. decembra izseliti. Viničar se je v tem obupnem položaju zatekel k JSZ v Mariboru, ta pa je izročila z dopisom to zadevo SZV. Po »Viničarskem redu« je tako postopanje nedopustno in protizakonito, tudi pismena pogodba, katero imenovani viničar ima, ni v skladu z viničarskim redom. Strokovni tajnik tov. P. Rozman je podvzel vse potrebne korake, da se viničarju ne zgodi krivica, da po samovolji enega prevzetnega človeka ne

bo ravno za božične praznike cela viničarjeva družina brez strehe. Pripomnimo, da se to godi še v kraju, kjer ni viničarske organizacije in gotovo bi se še marsikje to dogajalo, imajo pa strah pred »Strokovno zvezo viničarjev«, katera se povsod najodločneje postavi proti vsem storjenim ali nameranim krivicam. Gotovo bo ta ubogi viničar v tem slučaju dosegel svojo zakonito zaščito, pa tudi ta svoj doživljaj razglasil v svoji okolici. Naša organizacija pa bo spet pridobila novo skupino po zaslugi onih, ki tako strašno zatirajo naše viničarje. Živela borba!

Oblačilni delavci

Kočevje. Očigled neznosnim razmeram, v katerih živi naše delavstvo, je nujno potrebno, da se isto pravočasno zave, da je možna rešitev iz tega položaja edino v strujenih bojnih vrstah vseh onih, ki so prisiljeni svoje moči prodajati kapitalizmu za ceno, s katero delavcu ni mogoče živeti človeka vredno življenje. Da bo pa delavstvu možno čimprej ustvariti tako močno organizacijo, se vrši v nedeljo 23. decembra t. l. dopoldne ob 11 v pivovarni delavski strokovni shod. Delavstvo se vabi, da se shoda v obilnem številu udeležiti in s tem pokaže, da je solidarno v boju za svoje pravice. Naj živi organizirani boj delavstva!

Št. Vid nad Ljubljano. Le redkokdaj se pojavi v naši »Delavski Pravici« kak glas o razmerah, v katerih živi tekstilno delavstvo tovarne »Stora«. Marsikateri bi iz tega sklepal, da vlada med nami popolno zadovoljstvo in da se nimamo ničesar pritožiti. Temu pa ni tako. Le otrpjenost in brezbriznost nas vse iz vzrok, da ostanemo marsikatero krivice zapopane med tovarniškimi zidovi. Navadili smo se godrnjaje prenašati bremena in krivice, kakor tudi drugo, kar otežkočuje naš gmetni položaj. Tudi, če naše godrnjanje pride na uho predpostavljeneh, ga isti ne smatrajo resnim. Skoro smo pri kraju koledarskega leta. V bilanci uspehov in neuspehov tekočega leta se bo zrcalilo naše godrnjanje, tukaj bomo tudi spoznali vso brezbriznost in otopelost nas samih. Da se bomo v bodoče odkrižali gornjih očitkov in da bo naša bilanca v bodočem letu pokazala večjo aktivnost, naj bo že sedaj naš sklep, da pahnemo od sebe vse ovire in gremo na delo za organizacijo, katera edina nam bo rodila uspehov in s katero bomo odpravljali vse tisto, kar je v kvar našim interesom. Vse članstvo se zajedno opozarja na dolžnosti, katere jih vežejo do organizacije. Popravimo v bodoče, kar smo v preteklosti zamudili. Zato naj bo naše geslo: Vsi za enega in eden za vse!

Usnarji

Vrhnik. V ponedeljek 17. t. m. ob 5 zvečer se je vršil v Rokodelskem domu lep sestanek delavstva tovarne Polak. Povod sestanku so bile razmere, ki vladajo v tej tovarni. Zastopnik centrale tov. Lombardo je poročal o ukrepih, ki jih je organizacija podvzela v svrhu izboljšanja položaja delavstva. Ugotovilo se je, da je glavna stagnacija v tovarni že prekoračena. Podjetje je obljubilo, da si bo prizadevalo, da se čimprej prične zopet polno obratovanje in s tem na dopust poslano delavstvo zopet zaposli. Organizacija je dosegla, da se odvzete plače delavcem zopet vrnejo in da se znižanje plač ostalemu delavstvu ne bo izvedlo. Na sestanku smo razpravljali tudi o drugih za delavce važnih zadevah, katere bo organizacija skušala udeležiti. Zastopnik centrale je tudi jasno predložil položaj usnarjske industrije, iz česar je bilo posneti, da na kake izjemne zahteve ni misliti, pač pa bo treba vso pažnjo obrniti za tem, da se ohrani vsaj sedanjí položaj delavstva. Delavstvo se zaveda tega položaja, zato bo kot sedaj tudi v bodoče stalo kompaktno v organizaciji, ker je uverjeno, da bo le na ta način kos premagati vse, kar bi utegnulo škodovati njihovim interesom.

LESNI DELAVCI.

Logatec. Zelo ovirano je prodiranje strokovne organizacije med logaškim lesnim delavstvom. Organizacija se ima boriti s številnimi nasprotniki. Prvi in najhujši nasprotnik je brez dvoma delavčeva nezavednost in brezbriznost. Delavstvo v Logatcu je dobesedno suženj kapitalizma in živi v veri, da iz tega polo-

žaja ni nikakega izhoda. Tudi alkohol, ki zastruplja delavčovo dušo, ubija njegov razum in ga napravlja nezmožnega za kako idealno delo, katero naj bi mu rodilo boljši položaj. Če se ozremo na mizerne plače, katere prejema delavstvo za težko in naporno delo, če se ozremo na naše pravice, ki druga za drugo izginevajo in slednjič, če se ozremo na naše družine, ki živijo v neznosni bedi in pomanjkanju, se moramo nehote vprašati, ali obstoji med delavstvom še kakšna ovira, ki nas razdvaja, da ne moremo enotno po geslu: Vsi za enega in eden za vse, nastopiti proti pravim sovražnikom. Vsak delavec, ki se količkaj zaveda svojega položaja, bo opustil vse sovražnosti, posebno pa osebne sovražnosti, in bo obrnil hrbet vsakomur, kateri radi strankarstva in hujškanja razbija solidarnost med delavstvom in ga nameroma razorožuje, da se za svoje pravice ne more boriti proti tistim, ki so vzrok nevzdržnemu položaju delavstva. Delavci! Še je čas, da spregledamo in se vrnemo na pravo pot. — Vaši zavedni tovariši.

Celjsko okrožje

Celje. Vsem članom in prijateljem Jugoslovanske strokovne zveze sporočamo, da se je tajništvo JSZ preselilo v sredo 19. dec. t. l. v svoje nove prostore v hiši Delavske zbornice v Celju, Razlagova ulica (bivša okoliška deška ljudska šola). Opozarjamo vse, ki bi iskali kakke informacije ali slišno, da se od sedaj naprej obračajo na novi naslov. Obenem tudi prosimo, da se pošilja vsa pošta na označeni naslov. Pisarna se nahaja v pritličju, vhod iz Razlagove ulice.

Vič. Ustanovni občni zbor Jugosl. strok. zveze, skupine delavcev in nameštencev Vič, se je vršil v nedeljo 16. decembra v Društvenem domu na Glincah. Iz poročila pripravljalnega odbora je bilo razvidno, da je bilo v pisarni JSZ na Glincah že pred ustanovnim občnim zborom zelo živahno, ter da je pripravljalni odbor svojo nalogo vsestransko izvršil, blagajnik priprav. odbora pa je poročal, da je bilo do ustanovnega občnega zbora plačanega že na članskih prispevkih 650 Din. — Zastopnik centrale tov. Lombardo, je v svojem nad eno uro trajajočem poročilu o delu, namenu in potrebi JSZ utemeljeval tudi potrebo strokovne organizacije za Vič, kjer še ni nobene delavske strokovne organizacije. Novi odbor, v katerega so bili izvoljeni tovariši Novak, Kušar, Popit, Selan, Gutschebraun, Mrak in Smuk, bodo započeli delo brez dvoma z vso vneto nadaljevali. Po občnem zboru se je razvila živahna debata o vseh zadevah, ki se tičejo viškega delavstva in v katero so posegli skoro vsi navzoči. Delavci in nameštenci pa v njihovem lastnem interesu vabimo, da se zglase med uradnimi urami v naši pisarni na Glincah (pridelek Društvenega doma), kjer bodo dobili vsakovrstne nasvete in pomoč. Ker obsega delokrog viške skupine tudi občino Dobnovo, vabimo tudi delavstvo te občine, da se poslužuje naše pisarne na Glincah in se organizira v naši skupini.

Delavska zveza.

Kako se gibljemo na Jesenicah. Kaj pomeni Delavska zveza za delavstvo, je pač na Jesenicah najbolj vidno. Zato je govoriti o nje nepravilnosti ali nevednosti ali pa zloba. Ako bi se krščansko socialistično delavstvo Jesenje obstoja svoje politične organizacije ne zavedalo, bi pač ne imelo takšnih uspehov kot se kažejo. Stanovanjska akcija, ki so si jo nekateri občinski zastopniki zamišljali brez ozira na strankarsko pripadnost, bi bila neka uspavanka delavskih socialnih potreb, ako bi se tega Delavska zveza ne zavedala, ki ima pri sedanjih delih največ zaslug.

Delavska zveza je stalno čuvala nad tem vprašanjem ter pritiskala po svojih zastopnikih, da se omogoči in pospeši gradnja stanovanj s pomočjo občine ter oblasne skupščine. Svet, ki je za ta namen kupljen od občine ter tudi že razdeljen med interese, je po večini že zravnin in prihodnjo pomlad bo zamrgolelo na tem prostoru ter bo na mestu trde, skalnate planote, vstala lepa delavska kolonija. V glavnem pa mora biti naše delo sedaj to, da kar je za gradnjo najbolj potrebno, se poskrbi v zimskem času, da ne bo delo ovirano, in to je pri-

ključitev vodovoda, ki sedaj ne zadostuje za potrebe. Odbor Delavske zveze je zahteval po svojem zastopniku v občini in pri klubu SLS, da to pospešijo in spravijo v življenje. Da je zgrajen most čez potok Ukovo do bodoče kolonije ter zveza z glavno cesto s tem izboljšana, gre v glavnem zaslugi Delavske zveze, ki je šla na delo ter prepričala merodajne kroge, da je prepotrben.

Dalje je dala Delavska zveza nalog svojemu zastopniku, da se poskrbi pri oblastnem odboru za potrditev predloženih načrtov in pošlje svojega inženjerja, da pregleda svet in ga tudi razmeri za stavbe, reši naj se pa tudi finančna plat od strani oblastnega odbora in občine, da bodo do pomladi rešena v tem pogledu vsa vprašanja.

Občinski odbor naj se bavi tudi z vprašanjem nadaljnjega kredita občine za pomoč stavbenim interesentom, ki imajo svoj lastni svet, a posedujejo premalo finančnih sredstev. Prva seja naj bi se bavila s to zadevo, katero naj zastopniki Delavske zveze pospešijo. Pa primerjajmo v tem oziru sosednjo občino Koroško Belo, kjer vladajo socialisti, kjer so dobili tudi kredit, a je vse v spanju! Toliko opevana zadruga »Stan in dom« pa je ostala samo pena v zraku. Dejanja govore! Delavska zveza je dala nalog svojim zastopnikom, da zahtevajo v občini predložitev detajlnih načrtov kanalizacije in vodovoda od g. ing. Pavlina, dalje da se na pomlad prične gradnja javne kopelji, za katero je že dovoljen kredit.

Odbor Del. zveze se je na svoji zadnji seji bavil z vprašanjem poplave šunda s popačeno slovensčino, ki izhaja zgolj iz dobičkaželjnosti, kar je kulturni škandal, ter poziva vse merodajne faktorje, da izgine iz naroda ta kuga nemoralnosti in človeške nizkotnosti. Žal se je tudi konstatiralo, da razprodajajo to gnusobe tudi ljudje, ki pravijo, da so napredni in krščanski, kar je revna slika današnje debe in dvojne morale.

Okrožni urad in podeželsko delavstvo.

»Ne gradite na sili števil, temveč na moči duha«. Če komu velja ta večnostni opomin, ga vsled svojih potov in ciljev gotovo zasluži okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Vedno bolj pogosto, vedno bolj nerovno beležijo že tudi delavski listi vse pojave v našem gospodarskem življenju, ki vzbujajo strah za ohranitev socialnih pridobitev svetovne vojne, vedno glasnejši postajajo podjetniki na svojih zborovanjih, da današnje socialne datjve pomenijo previsoko obremenitev gospodarstva. Nas ta stran ne zanima; ker pa se zavedamo, da vsako nerazporejenost članstva samega, torej onih, ki so v prvi

visti poklicani braniti svoje pridobitve — pomeni moralno opravičilo in najhujše orožje proti tem ustanovam samim, zato smo načeli to poglavje z željo, da se naša strokovna zveza, ki korenini v podeželskem delavstvu, problema z vso resnostjo loti.

Okrožni urad ja zaenkrat za izboljšanje nerazporejenosti podeželskega delavstva našel šele eno sredstvo — propagandna predavanja, ki naj v delavstvu utrdijo zaupanje v urad in vero v bodočnost te socialne ustanove — znak, da vprašanja ni hotel resno načeti. Slabo uslugo bi storili za prospeh socialnega zavarovanja, če bi si še nadalje zakrivali oči, potrdili bi lastno slabost.

Ni pretirana trditvev, da delavec na deželi zdravniške oskrbe, glavne funkcije del. zavarovanja, sploh ni deležen; izvzeli bi le težje nezgode, ki bi ga sicer morda na občinske stroške spravile v bolnico. Nezaдовоilen zdravnik, nezadovoljen pacient; glavno, da dobim potrdilo o bolezni, zdravje bo pa že Bog dal — to je vsa bolniška oskrba in večji del teh ordinacij bi mogel izvršiti sleherni občinski tajnik. Kako pa tudi zahtevati več, ko v več slučajih zdravnik delavcu toži ali ga hruli — kar je končno vseeno — kot obratno. Da nam vse zobozdravniške dobrote, temeljite preiskave in vsi moderni načini zdravljenja ostajajo pravice na papirju, ni potrebno posebej poudarjati.

Socializacija medicine so nam še daleki cilji — tudi potem ne bomo mogli zahtevati od zdravnika samo žrtve. So pa pota tudi do izboljšanja današnje bolniške oskrbe, le več volje za to bo treba. Okrožni urad oživljen po sili duha, da je zavarovanje delavstva socialna dolžnost, je pričel živeti svoje lastno življenje, pričel šteti in iznašati tudi bolj ali manj dobičkasno zavarovanje po posameznih vrstah delavstva; novih gibalnih sil bo dobil le od strokovnih organizacij, ako bodo te storile svojo dolžnost.

Kar smo hoteli posebej poudariti je dejstvo, da je okrožni urad, še predno je oskrbel svojim članom na deželi najosnovnejšo bolniško oskrbo, že uredil v centrali najmodernejšo bolniško oskrbo. Prav, čim več rentgenoloških postaj, čim več fizikalnih zdravilišč in medicinskih kopeli bo v našem območju, toliko boljše za naše člane po mestih, vendar za ves ta napredek moremo na deželi zvedeti le iz časopisja, s trpkjo zavestjo, da je za nas ostalo še vedno vse pri starem, ako ne slabše kot spočetka — slabše v toliko, da se nam ob površni in brezbrizni preiskavi preje očita simulacija. Čakali smo, da bomo tudi mi vsaj sorazmerno deležni napredka, čakali tembolj opravičeno, ker so v splošnem zavarovane meze višje, ker se dela nad 8 ur. Zakaj n. pr. zdravnikom niso člani prijavljeni potom mezdnega zapisnika

pravoveljavno všteti, da pri teh zdravnik svojo brezbriznost še prav očito poudarja. Naj se zaveda okrožni urad, da vsa njegova tako večja kakor manjša briga v svojem delokrogu zadene polno le člane same. Dalje porazdelitev lekarn na deželi; koliko predpisanih zdravil se ne dvigne, ker oboleli član ne more do 10 ali 20 km oddaljene lekarne. Ali ne bi bilo mogoče s primerno kontrolo o porabi zdravil, morda pa tudi cenejše potom zdravnikov dostavljati vsaj najnujnejša, da onih, ki jih imajo danes na razpolago in ki bi komaj zadostovala n. pr. za zadnje obvezališče v vojni, sploh ne omenjamo. Če okrožni urad čuti večjo dolžnost do mestnega delavstva, ker je to bolje organizirano in številčno močnejše, se moramo baš v podkrepitev gornjih navedb poslužiti statistike; čeprav ima Ljubljana okroglo 20 tisoč, Maribor 13 tisoč in Celje 9 tisoč članov, preostaja še izven teh središč preko 43 tisoč članov (zavarovani pri bratovskih skladnicah nešteti).

Naj bi vsaj v tej delavski ustanovi čutili vsi onega socialnega duha, ki je socialno zavarovanje oživljal in to bo ustvarilo ono zaupanje in vero v bodočnost, ki bo v naši socialni politiki utrdila to težko odkupljeno pridobitev do neporušljivosti.

* * *

Kar se tiče opravljanja zdravniške službe so naraščajoče pritožbe s strani zavarovancev OUZD gotovo vsega vpoštevanja vredne. Mnogo pritožb proti zdravnikom, ki ne vrše svoje službe s tistim zanimanjem kot za privatnike je resnično opravičenih. V vsiki zdravniške službe je velika hiba socialnega zavarovanja. V članku je deloma neobčrna trditvev, da so moderno urejeni ambulatoriji v večjih mestih v korist samo delavcem dotičnega kraja. Na rentgenološko obsevanje in v fizikalna zdravilišča morejo pošiljati bolnike vsi zdravniki iz vseh krajev. (Op. uredn.)

Tedenske novice.

Vesele božične praznike želi vsem naročnikom in čitateljem »Delavske Pravice« uredništvo.

Zmanjkalo je Delavskega koledarčka. Vedno nova naročila prejemo. Da moremo tem ustreči, nujno prosimo, da nam vsi vrnejo nerazprodane izvode ali vsaj toliko izvodov, kolikor jih v najkrajšem času ne mislijo prodati. — Za prodane izvode pa pošljite denar! Sedaj pa prav zares ne odlašajte! Pošljite takoj preostale koledarčke in denar. Kdor odlaša, škoduje drugim delavcem in zadrugi! — Delavska založba.

Ukinitvev poštne prostosti. Iz dnevnih časopisov smo posneli vest, da se namerava ukiniti samoupravnim institucijam

Kdo povzroča razredni boj?

Delodajalec, ki svoje delavce nezadostno plača.

Delodajalec, ki s svojimi delavci slabo ravna.

Delodajalec, ki gleda na svoje delavce ne kot na ljudi, marveč kot stroje.

Predpostavljeni, ki se navzgor priklanja, navzdol pa rabi knuto.

Predpostavljeni, ki ne, da bi ugovarjal izvaja trda in krivična navodila, ki jih sprejme od »goraj«.

Predpostavljeni, ki se čuti zgolj kot zastopnik delodajalca in ki zamori s silo vsako notranjo zvezo z delavcem.

Predpostavljeni, ki brez potrebe toži, ali celo maže neopravičeno svoje podrejenca.

Predpostavljeni, ki se ne potruzi, da bi nasprotstva izgladil in premostil.

Predpostavljeni, ki iz navade ali iz olopelosti vsako delo podrejenih podcenjuje in kritizira.

Meščan, ki si domišlja, da sestoji iz poljšega materiala kot delavec in se temu odgovarjajoče obnaša.

Meščan, ki zamenjuje visokošolsko izobrazbo z visoko izobrazbo.

Gospodinja, ki daje služkinji slabšo hrano, kot je pa drugače v družini navada.

Gospodinja, ki menja služkinjo vsak mesec.

Sinovi in hčere, katerim niso znali starši pravočasno izbiti iz glave prešerno in nizkotno mnenje o ubogih.

Sinovi in hčere, katerim delo ni nobena čast.

Vsi ljudje, ki radi govore o ljudski skupnosti, občestvu, o vzajemnosti vseh stanov, pa sami nimajo niti trohice volje, za to skupnost doprinesiti tudi najmanjše žrtve.

Vsi ljudje, ki govore o dolžnosti do domovine, pri tem pa mislijo na svojo mošnjo. — (Schweizer, Verkens Personal Winterturn, 7. 12. 1928 Nr. 49. — Glasilo katoliških železničarjev.)

Mirko Avsenak:

Ko se Kristus rodi...

Vsako leto je pri nas Božič; vsako leto pozimi 25. decembra in s'rašno sme že ga že mavadili. Računamo dan, kdaj bo, in nič več ne mislimo nanj.

Božič je: rojstva Kristusovega pa ni...

Prazni smo kakor prevrnjeni sodi: vse vino je izteklo iz nas. Ali kakor kozolci v polju smo na pomlad. Pa sme čudovito mrzli, kakor da še dolgo ne bo ne lakote ne vojske, ali kakor da bo prihodnja letina do neba bogata.

Praznujemo obletnico njegovega rojstva, praznujemo ga v svoji praznoti. Obletnico praznujemo, njegovega rojstva nikoli.

Pa me naj udari kdor hoče, ako bom tako dejal: pred dolgimi vekovi na današnji večer ni bil Kristus rojen v hlevcu nad Betlehemom v Palestini in tudi ne od judovskega dekleta Miriam... Ne, ne: vstal je k življenju v neki čisti duši tam v Orientu in dekletu Miriam je bila le eden od tisoč ljudi tisočerihi človeških rodov zemlje. Mogel bi biti mali Kristušček doma tudi nekje na Dolenjskem, sin žene iz Ljutomeru ali sin kulija iz Kalkute. Mogel bi biti otrok moža, ki ni nikoli poznal žene.

Davno se je rodil, in ko se je rodil iz Marije, je bil rojen v vseh, ki so ga mogli doživeti. Bil je čas, ki ga je Bog izbral od vekomaj in nanj položil svojo dlan.

Morala je od takrat preteči že cela

večnost. Ako se zayemo, kako je v nas, se moramo zavedati tudi tega, da je od takrat že grozno dolgo. Dobe težijo med njim in nami, ki so zakrile njegovo sliko in zabrisale njegovo besedo. Kakor megle so v jeseni: na solncu leže in komaj še tuintam zasluži zemlja, da je nekje daleč solnce in da je bilo nekaj poltetje, sijajno, dobrotno in plodovito.

Slika velikega družabnega Reformatorja je živela kratko, kratko — in je potem nekam u'onila; videli smo še samo njen odmev kakor severni sijaj.

So dobe, ki so mrtve. Niso mrtve, nego so kakor v sanjah žive, kakor v polzavesti. Kristus niso mogle doživeti. Velik nemir se je vgrizel vanje in niso mogle živeti.

Vstajalo so ljudje, redki in vedno redkejši, v katerih je bil zopet rojen Kristus. Pa niso znali povedati. Pa jih vsi drugi niso mogli razumeti in so jih izločili iz svojih vrst. Nekje davno je bil nji, ki ničesar ne pomeni. Videli so ga samo še v čisto zunanji, vsakdanji slut-samo še v Cerkvi in v službi božji in v župniku-človeku in v grošnem mežnarju, ki z brezčutno, staro roko prestavlja figure v jaslicah, prav kakor v marionetnem gledališču.

V vsakom človeku bi se moral enkrat roditi Kristus. Pa se ni in so celi rodovi živeli kakor senca mrtvi celo življenje.

Tudi v nas ni bil rojen, ni nanovo vstal Kristus. Niti v naših starih, niti v otrokih... Morda v otrokih, a tudi v njih bo zatrt njegov lik.

Kristus, kje si? Ali si tu ali si tam? Ali si nas zapustil, da iščemo?

Ne vemo! Le to vemo, da še nisi živ v nas. Morda si spočet, morda se razvijaj, kakor dete v materi. Mi trpimo! Pridi!

Nisi živ v nas.

Ko bi bil živ, bi šli v sveti božični noči bogati bratje v kočje in revni bratje v palače in bi odjeknil ves krvavi, opljuvani in sajasti svet v objem: »Bratje, Kristus je rojen!«

In bi ostalo večno tako. Ne v usmiljenju bogatega, da mu ne bo sredi mastnega mesa in težkega vina udaril na srce spomin na reveža. Ne, nego srca bi bila druga in bi ostala vsak dan...

In ko bi bil živ, bi šli na ta večer na križpotja v gozd in bi nesli srnam sena in zajcem korenje, in ko bi prišli, bi človek razbil puško ob deblu in bi jih božal z radostno novico: »Bratje, Kristus je rojen!«

In bi bilo tako vsaki dan...

In ko bi zaživel ta večer v nas, bi šli daleč po snegu v polje in v gozd, pa bi objeli drevo, zmrzlo in golo, in ga poljubili z blaženo mislijo: »Brat, Kristus je rojen!«

In bi bilo vsak dan tako...

Kriste, ne pusti, da praznujemo samo obletnico Tvojega rojstva. Zakaj nas puščaš mrtve kakor slepce, ki ne morejo niti zmrmzati niti spregledati na božični večer, nego rajajo ob drevescu s keksi in pijejo čaj. Kristušček-otročiček, oglasi se: ali si tukaj ali si tam...

in korporacijam poštna prostost. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, ki je kot samoupravna ustanova tudi prizadet, je po svojem predstavniku predložil gospodu ministru za socialno politiko v tej zadevi primerne predstavitve, v kateri je opozoril predvsem na dejstvo, da bi mogla ukinitvev poštne prostosti resno ogroziti finančno ravnovesje zavarovanja, ki že sedaj jedva zmaguje zakonite obveznosti. — Ukinitvev poštne prostosti socialnim zavarovalnim institucijam bi pa pomenila tudi za narodno gospodarstvo težko obremenitev, kar morejo najbolj presoditi oni interese, ki so primorani voditi korespondenco s prizadetimi institucijami. Žato bi bilo važno in potrebno, da tudi gospodarske korporacije po svojih predstavnikih opozore merodajne kroge na zle posledice, ki bi nastale za gospodarstvo z nameravano ukinitvijo poštne prostosti samoupravnim institucijam in korporacijam ter store vse, kar je v njih moči, da se ta namera prepreči.

Društvo diplomiranih babic sporoča svojim članicam: Samoupravna oblast v Ljubljani in v Mariboru javljata, da se bo nastavilo večje število okrožnih babic po novih, in še dovolj ugodnih pogojih. Zato odbor društva babic pozivlja naše članice, ki na službo reflektirate, da nemudoma vpošljete prošnje in sicer lastnorodno spisane, katere vlagate neposredno pri oblastnem odboru. Prošnjam je treba prilagati dokazila o pogojih, navedenih v čl. 3, kateri se glasi: Za okrožne babice se nameščajo praviloma samo osebe, ki: 1. imajo državljanstvo kraljevine SHS; 2. so dovršile z uspehom priznano babilsko šolo v kraljevini SHS; 3. so telesno sposobne; 4. moralno neporečne; 5. niso prekoračile starosti 35 let. — Vrhu tega vzemite na znanje, da se bo vršil letošnji občni zbor že v januarju 1929 ali najkasneje v začetku februarja iz zelo važnih razlogov. — Odbor.

Delo se dobi. Ekspozitura javne borze dela v Celju naznanja, da išče »Pomorski arzenal v Tivat« (Dalmacija): 1. 3 fine mehanikarje, 3 železostugarje, 2 mizarja, 1 klepar, 3 ključavničarje, 1 elektromehanika, 2 kotlarja, 2 risarja. — 2. Za Split: 1 strojnika ozir. kurjača za peči »Dietsch« in »Candlot«, 1 poslovodja za parno žago. — 3. Za Celje: 1 krojač prikojvalca za škrobnate ovratnike in šablone, ter enakega vajenca.

— 4. Za rivijero: 1 prima hotelski kuhar. — Prošnje je predložiti ekspozituri Javne borze dela v Celju, prošnje k 1. in 2. je kolekovati s 5 Din.

Pri javni borzi dela v Celju dobe delo: 11 majerjev in hlapcev, 37 rudarjev, 1 teraser, 2 kleparja, 4 ključavničarji, 4 kotlarji, 3 mehaniki, 1 električar, 1 obratovodja za žago, 13 mizarjev, 1 červar, 1 kuhar, 2 pikolo, 1 slikar, 1 strojnik, 2 kurjača, 14 delavcev, 2 risarja, 17 vajencev. — **Zenske:** 4 deklet, 4 pletilje, 1 šteparica, 1 perica, 3 natakarice, 3 hotelske kuharice, 4 hotelske sobarice, 24 kuharice, sobarice in služkinj.

Pri javni borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: moškimi: 3 hlapcem, 2 viničarjem, 2 majarjem, 2 čevljarjem, 2 električarjem, 2 ključavničarjem, 1 kleparju, 3 železostugarjem, 3 mizarjem, 1 kovaču, 1 slaščičarju, 1 trgovskemu potniku, 1 brivcu, 2 ključavničarjem za orodje. — **Vaje n e m:** pekovski, čevljarjske, tapetniške, mizarjske in kolarjske obrti. 5 kmečkim deklam, 7 služkinjam, 5 kuharicam, 1 gosposinji, 1 postrežnici, 1 raznašalki romanov, 2 podnatakaricami, 1 servirki, 20 šiviljam za perilo, 1 šivilji za obleke, 1 perfektni kuharici, 1 trgovski poslovodkinji, 2 varuškam, 1 sobarici, 8 vajenkam za šivanje oblek in perila.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškimi: 1 manipulantu za trdi les, 2 čevljarjema, 4 kleparjem, 2 navadnim delavcema, 4 mizarjem, 1 garažnemu mojstru, 1 urarju, 1 kravarju, 3 elektromonterjem, 9 vajencem; **z e n s k a m:** 1 kuharici, 1 orož. kuharici, 2 služkinjam za izven, 1 restavracijski kuharici, 1 kmečki dekli.

Krekova družina.

Ljubljana. Izredni občni zbor družine se bo vršil 6. januarja 1929 ob pol 10 dopoldne v društvenih prostorih, Delavske zbornice, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo odbora. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. — **Dolžnost vsakega člana** in članice je, da se občnega zbora sigurno udeleži. — **Odbor.**

Ljubljana. Člane in članice opozarjamo, da se vrši v nedeljo 23. decembra sv. maša - zadušnica, ob obletnici smrti

naše tov. Meri Gorenje v frančiškanski cerkvi. Sv. maša se bo brala ob 7 pri stranskem oltarju. Udeležimo se polnoštevilno v spomin nepozabne naše članice!

Moste. Družina priredi v petek dne 21. decembra v društvenih prostorih družinski večer, kateri bo posvečen obletnici smrti Ivan aCankarja. Na programu so deklamacije, recitacije in Cankarjev življenjepis. Vabimo na polnoštevilno udeležbo.

Čez hribe in doline...

Celje. Krekova mladina v Celju priredi dne 31. decembra t. l. v Narodnem domu v Celju »Silvestrov večer« z zelo pestrim sporedom. Vabimo že danes vse prijatelje, da pridejo na to prireditev in opozorijo nanjo svoje tovariše in prijatelje!

Moste. Podpisani izrekamo najpriščnejšo zahvalo za izraze iskrenega sočutja ob prerani izgubi našega ljubljanskega brata Antona Zormana, pleskarja pri električni cestni železnici. Za vse poklonjeno cvetje in vence se tem potom najščneje zahvaljujemo. Zlasti pa izrekamo zahvalo g. Jos. Pircu, kot zastopniku upravnega sveta ECZ, Gasilnemu društvu Moste, pevskemu zboru Moste, pevskemu zboru ECZ, obratnemu vodstvu ECZ, uslužbenec ECZ in železničarski godbi ter vsem prijateljem in znancem, ki so dragega nam pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti. — **Moste,** dne 17. decembra 1928. — **France** in **Janez Zorman,** brata; **Ivana Miklavec,** sestra.

Položaj delavstva v kamniškem okraju. Kamniški okraj je eden najbolj delavskih, resnica pa je, da je položaj tukajšnjega delavstva skrajno slab. Temu je največ kriva preteklost. Nikogar ni bilo, ki bi prišel in rekel delavcu: Brat moj, delavec si, ustvarjaš in gradiš za človeštvo; zavedaj se tega, organiziraj se, da zmagaš! Teh besed delavec kamniškega okraja dolgo ni čul in je tudi ni smel slišati. Tovarnarji so skrbno čuvali in še danes čuvajo, da se ne bi ugnezdil v njihovi tovarni kak zaveden delavec in z njim organizacija. Vsi dosedanjí organizatorji so bili neusmiljeno preganjani in vrženi iz služb v strah drugim. Organizacije ni, zato tovarnar po

mili volji dela s človeštvom in sipa pesek v oči komisijam, ki govore le z njim, ne pa z delavcem. Toda misel organizacije se vzbuja v proletarju, in išče nove poti za svoj nastop, ki naj bo učinkovitejši kot vsak dosedanji in naj vzdrami in ohrabri zadnjega našega delavca.

Za »Delavsko Pravico«!

Pred vstopom v novo leto smo. Agitatorji meščanskega časopisja se podajajo na delo za tuje malike, za delovnemu ljudstvu nasprotno ideje. Meščanstvo jih pri tem podpira z vsemi silami. Tudi naš list stopa v novo leto. Pri tem se s skrbjo vprašujemo, ali se zavedajo graditelji naše misli med delavstvom, kako težka je pot »Pravice« in koliko ima nasprotnikov. Dolžnost organizacije in posameznikov je, da se zavedajo velikega pomena delavskega tiska.

Kaj nam je »Pravica«? Glasilo je vsega krščanskega slovenskega delovnega ljudstva. Poroča o trpljenju slovenskega delavca doma in na tujem. Vestno skuša beležiti vse dogodke javnega življenja, kakor jih mora danes videti delavstvo pred seboj. Poroča tudi o gibanju posameznih strokovnih skupin organizacije. Blagovest, o kateri je pisala »Naša moč«, za njo »Večerni list« in »Novi čas« se nadaljuje danes v »Pravici«. Z radostjo in veseljem bere slovenski proletarec o svojih borbah in zmagah, z veseljem sprejema poročila o borbah in zmagah svetovnega proletarijata proti kapitalizmu.

S ponosom lahko trdimo, da je »Delavska Pravica« res le delavska, da stoji za njo le delavske organizacije in nihče drugi, njena borba pa gre za pravično zmago. Gradimo brez polnih blagajn, polagamo kamen na kamen, naše roke so čiste, zato verujemo v sé, v našo pravico in zmago!

Ko smo videli, kaj pomeni za vse nas naš list, ne dvomimo več, da ne bi vsak izmed nas storil kot naš sobojevnik, kar mora. »Pravica« se mora z novim letom razširiti, vsak naročnik naš pridobi še enega novega. Tako bo tudi list lahko vedno boljši in večji tudi po obsegu.

Ves mesec december, kolikor ga je še pred nami, naj bo posvečen agitaciji za list. Ne bojte se težav in žrtev! Pojasnite vsem našim prijateljem, somiš-

ljenikom med delavstvom, kolikega pomena je neodvisen delavski list. Tisk je največja sila sedanjosti! Tisk je sila, s katero mora računati vsak, tudi vlade, diplomati, kapitalisti in svetovni koncerni!

Za kratek čas.

Inšpekeija. Kapitan inšpicira vojaško hrano. Da bi bili vojaki bolj zadovoljni, je vpričo vajakov vzel skodelico in pokusil ter rekel: »Tako dobre kisle juhe pa že dolgo nisem okusil!« V tem pa je prihitel kuhar in na glas vprašal: »Ali ni dobra naša kava?«

Tako je. »Pri kvartah jaz vedno en dan zgubim, drugi dan pa zopet dobim.« — »Potem pa igraj vsak drugi dan!«

Otroška radovednost. Oče je očital otroku: »Ko sem bil v tvojih letih, še nisem znal lagati.« — **Otrok** (radovedno): »Kdaj si se pa potem naučil?«

Odkritosrčnost. Skopulja (na obisku pri svojih vnukih): »Ali kaj molite, otroci, za svojo staro mater?« — **Starejši vnuk** (otožno): »Molimo že, pa nič ne pomaga...« — **Skopulja:** »Zakaj ne, Janezek?« — **Vnuk:** »Zato, ker nam že zopet niste ničesar prinesli.«

Blagoslovljen zakon. Prijatelj sta se menila o bivšem sošolcu, ki se je poročil, čim je zapustil šolo. — »Pravijo, da ima mnogo otrok,« je namignil prvi. — »Toliko, da ga nazivajo »učitelj«,« kadar jih vede na sprehod,« mu je drugi odgovoril.

Pozabljenost. »K tvojemu rojstnemu dnevu ti darujem 18 biserov, kolikor imaš let.« — »Samo 18?« — »Tvoja mati je vendar dejala, da si ta dan stara 18 let.« — »Za božjo voljo, kako je pozabljiva.«

Previdno. »Ali me imaš za tepca?« — »Nikakor ne, še na misel mi ne pride! Samo včasih se človek moti.«

Nepričakovan odgovor. Vljudni gost gostiteljici: »Ali bom smel sedeti na vaši desnici?« — **Gostiteljica:** »Ne, s to bom jedla. Bolje, da se vsedete na stol.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1354.25 Din, za 100 avstrijskih šilingov 799.60 Din, za 1 dolar 56.64 Din, za 100 franc. frankov 221.33 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.20 Din, za 100 lir 296.80 Din.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

Naravnostna in preprosta natura Henriettina, vajena že od detinstva obzorij s kmetov, je uživala, ko je hodila tako v žaru in vonju poldneva vzdolž ob Loiri, ki je bila sama vsa polna odsevov.

Ne bi bila mogla povedati svojih misli. Čutila je žametnost toplega zraka prav v dnu prsi. Zavedala se je mladosti svoje duše in svojega telesa. Nekaj ji je šepetalo: »Močna si... lepa si... Uspehov ti ne zmanjka... Življenje je dolgo, življenje je vse svetlo...« Zaman se je upirala, zaman se ozirala naokrog, da bi se raztresla. Glas je bil v njej in je govoril nejasno... Marija je bila malce prevzeta in malce utrujena ter ni čutila nič podobnega. Baš radi utrujenosti pa se je je pollaščalo pozabljanje...

V razdaljah sta prihajali do jarkov, ki so bili ko grede povodnih rastlin, ki so cvetele čez in čez, ali pa so nalikovali razpokani posodi, ki so se v njej razbohoile rosnice, divji mak, meta, kislica. Na dnu pa, med koreninami v gošči obtalnih stebel, je počela prodirati voda v tenkih nitkah. Na rečni površini so se odsevi tepli med sabo. Bili so večji kot ponavadi, razširjali so se in se ugrezali kakor žrela voljnih živali, ki jih je vročina omamila. Loira je naraščala. Dvanajst je odbilo iz nekega zvonika bogve kje in šlo nad travniki kakor jata ptic, ki druga druga kličejo.

Še sto metrov. Potem je zaklical otrok. Dvoje se jih je prikazalo, troje se jih je pognalo popotnicama nasproti.

»Velika družina samih fantov,« je rekla Henrietta. »Sedem jih je. Vsi korajžni. Bog daj, Gervais! Bog daj, Henri! Bog daj, Baptiste!«

Bilo jim je dvanajst, devet in sedem let. Pritekli so bosi in gologlavi, oblečeni samo v dolge hlače in v srajco. Imeli so moške, kakor roka široke naramnice. Zadnji se je ovil v Henriettino krilo. Vsi trije so jo poljubili in gledali Marijo kakor mladi psi-čuvaji, ki se tujeve še odmikajo.

»Čakajo Vas, gospodična Henrietta,« je spregovoril Gervais, ki je bil kakor levič rdečelas.

»Mati so klene že oluščili. Veliki Etienne jih je nalovil s precejšnjo težavo.«

»Zares?«

»I, kajpak — zaradi poplave. Če ne bi bilo radi Vas, bi si prav gotovo toliko ne bil prizadejal!«

Henrietti so lica za spoznanje zardela.

»Ta vrli Etienne! Tako stara prijatelja sva!«

Vzela je za roko najmlajša dva Loutrelova in z materinskim smehljajem na svojem deklinškem obrazu je stopila v kočo.

Koča je bila postavljena iz močnih desk in prevlečena s katranom. Stala je na vrhu grička sredi senožeti, na skupku naplavin, ki je zadovoljstval, da so bili stanovalci varni običajnih poplav. Med kočnim pročeljem in med obrežjem reke, ki je bila prav blizu, se je dvigal proti koči kos travnika, ki je bil do treh četrtin ogoljen. Na njem so se sušile mreže, pritrjene na kole, in vrbove vrše s konico, obrnjeno v zrak. Oddaleč bi popotnik mislil, da je to zavetje iz desak, ki so pred njim bile mesto vrta kakor venci razobešene trioglate mreže in sakovi, le bivališče ribičev, ki bivajo v njem samo v poletnih mesecih. A ne, Loutrelovi so živeli tu na svojem domu že dolgo vrsto let. Ko si vstopil, si se znašel v velikem prostoru, ki je zavzemal skoraj vso kočjo in je služil kot kuhinja, delavnica in spalnica staršev. Železna peč, da skuhaš močnik na njej, postelja z zastori iz zelene volnene tkanine, stoli iz češnjavega lesa, miza, ki ji je vlaga pokrila noge s plesnijo, skrinja in nečke so bili vse pohištvo, vse stisnjeno drugo k drugemu, natančno razporejeno kakor na ladji. Na drugi strani pregraje je bila soba za sinove. Nad obema pa se je mesto stropa nahajalo med ostrešnim tramovjem orodje za ribji lov in zaloge: zavoji motvoza, ki se nanj privezujejo prosojne nitke, na katerih so trnki pritrjeni, povesna luna in konoplje, luknjave škatle za spravlanje rib, na vrh nabrani kosi plute, sakovi, vrbove vrše, vreče čebule, vesla, veselne priprave, nadomestna krmila, zvitja jadra, konci vrvi, tisoč potrebnih ali nepotrebnih, starih ali novih reči, ki so jih kašče polne.

Mož in žena sta bila prava predstavnika tamošnjega suhega, odločnega rodu svetlih oči in bistrih misli, ki jih je loira tekom časa preobličila po svoje. Oba iz družin ribičev na čepu in jegulje, pridnih kot mravlje, a muhastih, mehkega srca in ved-

no nezadovoljnih, nepoboljšljivih in strasnih divjih lovcev, ki so poznali ribarjenje in lov, veter, vodo, sipine in ladje, razen tega pa še jokanje, kadar je bilo treba, in smeh v nedeljo, ko so bili popili kozarec muškateca. Lep rod, mogoče galski, gotovo pa francoski rod.

Njiju sedem sinov si je bilo sličnih. Dva izmed starejših sta bila na morju v državni službi, eden drugi v trgovski mornarici.

Henrietta in Marija sta vstopili v kočjo, pred njima mali trije Loutrelovi, ki so kričali:

»Evo jih! Evo jih!«

Ob štedilniku skoncem hiše sta stala gospodar ribič in njegova žena, on s svojim zanikrnim slamnikom v roki, ki ga je bil baš privzdignil, ona, ne da bi bila izpustila z obema rokama ročaja kozice, kjer se je pekla riba. Imela sta oba podoben koščen obraz širokih ploskev, zagorele polti, podolgastih, ostro začrtanih potez, globokih in živih oči. Mati Loutrelka je nosila nantsko avbo s cevasto nagubanimi loputami.

»Malo kasni sva,« je spregovorila Henrietta. »Imam namreč tu prijateljico iz Pariza, ki nima tako dobrih nog kot jaz.«

»Ni taka reč, mala! Dober dan, gospodična! Dobro, kaj doli v Parizu?«

Začudena nad tem vprašanjem, ki je izhajalo iz južnaške in preproste vljudnosti, je Marija odgovorila:

»Hvala, gospa, prav dobro.«

Med tem je bila Henrietta že poljubila mater Loutrelovo na obe lici.

»Kako to cmoka!« je zinil stari. »Poljubi mladosti! Hej, naš dolgi Etienne?«

Močna roka je odprla vrata, ki so vezala oba dela kočje in vseh pet in dvajset let dolgega Etienna se je z nasmehom prikazalo v hišo. Njegove dolge noge, njegovi mladi in zavihani brki, vsa moč, ki jo je očitoval, so mu dajali videz lepih vitezov, ki jih slikarji postavljajo na slikah v ospredje. Nosil je delovno obleko: rjav suknič brez gumbov, oprsnik in hlače izhodnega platna. Kaj se nista poznala že od detinskih nog, Henrietta in on? Takoj jo je pogledal. V njegovih očeh, ki so bile vajene preže in lova in so bile svetle kot obrežna voda, si razbral vdanost njej, ki je bila pravkar dospela in je stala pred njim prav tako z nasmehom na ustih, zardela od hoje in tako lepa v svojem sivem krilu in s klobučkom z dvem peruti.